

Дослідження молодих науковців

УДК 911.3:[316.42+330.34]

Євгенія Телебенева, Ірина Барило

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНУ ЯК ОБ'ЄКТ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

В роботі розглянуто дефініцію поняття «соціально-економічного розвитку регіону» за різними авторами. З позиції суспільної географії виділені основні складові соціально-економічного розвитку, ключовими з яких є «територія», «населення», «соціально-географічний процес». Запропоновано власне трактування «регіонального соціально-економічного розвитку». Наведена блок-схема суспільно-географічного дослідження регіонального соціально-економічного розвитку. Визначені проблеми щодо розробки комплексної моделі соціально-економічного розвитку з позиції міждисциплінарного підходу.

Ключові слова: регіон, соціальний розвиток, економічний розвиток, регіональний соціально-економічний розвиток, рівень та якість життя населення, суспільно-географічний процес, соціогеосистема, регіональне управління.

Євгенія Телебенева, Ірина Барило. СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ КАК ОБЪЕКТ ОБЩЕСТВЕННО-ГЕОГРАФИЧЕСКОГО ИССЛЕДОВАНИЯ. В работе рассмотрена дефиниция понятия «социально-экономического развития региона» по разным авторам. С позиции общественной географии выделены основные составляющие социально-экономического развития, ключевыми из которых являются «территория», «население», «социально-географический процесс». Предложено собственное определение «регионального социально-экономического развития». Представлена блок-схема общественно-географического исследования регионального социально-экономического развития. Определены проблемы по разработке комплексной модели социально-экономического развития территории с позиции междисциплинарного подхода.

Ключевые слова: регион, социальное развитие, экономическое развитие, региональное социально-экономическое развитие, уровень и качество жизни населения, общественно-географический процесс, социогеосистема, региональное управление.

Ievgeniia Telebienieva, Iryna Barylo. SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT AS OBJECT OF HUMAN GEOGRAPHICAL RESEARCH. This article deals with definition of the «social and economic development» concept of by various authors. From the standpoint of social geography it was identified the main components of the socio-economic development, the key of which is the «territory», «population», «socio-geographic process». A proper interpretation of «regional socio-economic development» and block diagram of socio-geographical study of regional socio-economic development was present in this paper. The problems of comprehensive model of socio-economic development from the perspective interdisciplinary approach was defined.

Key words: region, social development, economic development, regional economic and social development, standard and quality of life, socio-geographical process, socio-geographical system, regional administration.

Актуальність дослідження. В сучасних умовах переорієнтації напрямків розвитку української держави на європейський демократичний простір посилюється актуальність підвищення рівня та якості життя населення, соціальної безпеки, формування екологічного безпечно середовища для життєдіяльності людини тощо. Забезпечити ці умови може лише збалансований соціально-економічний розвиток регіонів та держави в цілому.

Дослідженнями соціально-економічного розвитку займаються багато вчених різних наукових напрямків, зокрема економісти, статисти, географи, соціологи, демографи та інші. Проте, незважаючи на значну кількість наукових досліджень, залишається важливим виявлення основних аспектів та визначення поняття соціально-економічного розвитку регіону. Вирішення цієї проблеми вимагає застосування міждисциплінарного комплексного підходу, що дасть можливість в подальшому ефективно розробляти стратегії та програми соціально-економічного розвитку, спрямовані на доцільне поєднання економічної та соціальної складових соціогеосистем різного ієрархічного рівня.

Аналіз попередніх досліджень. Вивчення соціально-економічного розвитку неможливе без попереднього аналізу досліджень різних вчених з

даного питання. Узагальнення отриманого досвіду науковців та аналіз вивченості наукової проблеми дає можливість систематизувати існуючі теоретичні розробки та розглянути практичне застосування результатів досліджень з метою виявлення окремих сторін об'єкту дослідження, потребуючих подальшого вивчення. Дефініції поняття «соціально-економічний розвиток» представлені у працях провідних вітчизняних та зарубіжних учених: О. Алімова, О. Амоши, З. Варналія, О. Гладкого, А. Голікова, Б. Данилишина, В. Дорофійєнка, С. Дорогунцова, І. Дудника, Ф. Заставного, Н. Зубаревич, С. Іщука, В. Коломійчука, В. Кравцова, А. Лисецького, І. Лукінова, К. Мезенцева, Л. Мельника, Л. Немець, К. Немця, Я. Олійника, Г. Підгрушного, В. Руденка, А. Степаненка, О. Топчієва, М. Хвесика, О. Шаблія та інших вчених.

Метою дослідження є аналіз суспільно-географічних особливостей і проблем досліджень соціально-економічного розвитку, уточнення поняття «регіональний соціально-економічний розвиток».

Виклад основного матеріалу дослідження. Вихідним об'єктом географічного дослідження є територія – обмежена частина твердої поверхні Землі, що характеризується визначеною площею,

географічним положенням та іншими ознаками [2, с. 15]. Неоднорідність території за різноманітними ознаками або надмірна площа території з точки зору визначених цілей вивчення чи практичної діяльності обумовлює необхідність її поділу на частини – регіони [2, с. 15].

Термін «регіон» набув широкого застосування як в наукових дослідженнях, так і в законотворчій та державотворчій лексиці. Сьогодні як у вітчизняній, так і у зарубіжній науковій літературі немає єдиного підходу до визначення дефініції поняття «регіон» (табл. 1) [2, с. 16].

Таблиця 1

Дефініція поняття «регіон»

№	Поняття	Автор
1.	Територія (геоторія) з сукупністю елементів, що насичують її, котра відрізняється від інших територій і володіє єдністю, взаємопов'язаністю складових елементів, цілісністю, при чому ця цілісність – об'єктивна умова і закономірний результат розвитку даної території.	Алаєв Е.Б. [1, с. 67]
2.	Визначена територія, що відрізняється від інших територій за низкою ознак і характеризується певною цілісністю, взаємопов'язаністю її складових елементів.	Гранберг О.Г. [2, с. 16]
3.	Велика частина території країни з відносно однорідними природними умовами, характерною спрямованістю розвитку продуктивних сил на основі поєднання комплексу природних ресурсів з наявною і перспективною соціальною інфраструктурою.	Некрасов М.М. [4, с. 29]
5.	Складна правова соціально-економічна система, що має подвійну будову: складні системні об'єкти й соціально-економічне поле.	Шаблій О.І. [13, с. 185]
6.	Різновид геосистем, що включає в себе суспільно-територіальний комплекс, який характеризується певною структурою.	Підгрушний Г.П. [8, с. 112]
7.	Територіальна система, для якої характерна цілісність і наявність взаємозв'язків між елементами, типовість соціально-економічних проблем та тенденцій розвитку тощо взаємозалежності.	Павлов В.І. [9, с. 38]
8.	Певна адміністративно-територіальна одиниця і суб'єкт права, що знаходиться на рівні, безпосередньо нижчому після державного.	Варналій З.С. [3, с. 96]
9.	Цілісність природного середовища, матеріального, створеного людиною, середовища, а також соціуму. Різні типи регіонів формуються й існують завдяки певним типам взаємозв'язків між цими трьома середовищами.	Поповкін В.А. [10, с. 34]

Таким чином, регіон є цілісною територією взаємодії сукупності природних, соціальних та економічних елементів. Цілісність регіону включає раціональне використання його природно-ресурсного потенціалу, пропорційне поєднання різних галузей, формування стійких внутрішньорегіональних і міжрегіональних виробничих і технологічних зв'язків, наявність особливого співтовариства людей з певними традиціями та способом життя [5].

Для виокремлення регіонів та розуміння їх змісту у різних галузях знань і сферах практичної діяльності використовуються різні принципи та наукові підходи. Так, для економіки найбільше значення мають виділення регіонів з позицій адміністративного та економічного управління, місця в територіальному поділі праці, функціонування ринків праці, товарів і послуг, типовість соціально-економічних проблем тощо [5].

У нашому дослідженні з позиції суспільної географії розглядалися поняття район, регіон, місто як соціогеосистеми різного ієрархічного рівня. Поняття «соціогеосистема» вперше було обґрунтовано у роботі Л. Немець і розвинуто в подальших її роботах із співавторами. За авторським визначенням, соціогеосистема – це гетерогенна система, яка містить різні

за рівнем узагальнення та ієрархії соціальні елементи або підсистеми, а також техногенні, мінеральні та біогенні елементи (підсистеми), що знаходяться у взаємодії через потоки речовини, енергії та інформації в географічному просторово-часовому континумі [6, с. 154-155].

Соціогеосистема містить соціальні і природні (біотичні та мінеральні) системи, які взаємодіють через потоки речовини, енергії та інформації. Якщо природні системи взаємодіють між собою безпосередньо, реалізуючи природні геологічний і біологічний кругообіги речовини, енергії та інформації, то взаємодія соціальних систем з природними відбувається через процес природокористування, який впливає на природні кругообіги, а також створює антропогенний речовинно-енергетично-інформаційний кругообіг, що «не вписується» у природні закони біосфери і зумовлює її дисбаланс [5]. Інструментом природокористування є виконавська система суспільства, яка створюється для задоволення суспільних потреб і складається з технологій природокористування, господарчих систем, як засобів і умов природокористування, які накладають обмеження на технології і засоби виробництва.

Важливим суспільно-географічним поняттям є поняття «соціально (суспільно)-географічний про-

цес», яке розглядалося і досліджувалося багатьма вітчизняними вченими (зокрема, Л. Немець, К. Немцем, М. Пістуном, О. Топчієвим, О. Шаблієм та ін.). Найбільш повно це поняття проаналізовано і деталізовано у роботах Л. Немець [5, 7]. Вона, розвиваючи ідеї О. Топчієва, визначає соціогеопроект, як «...послідовну закономірну зміну ситуацій у розвитку різних соціумів в історичному і географічному контексті. Зміна соціальних складових соціогеосистем у просторово-часовому географічному континуумі» [5, с. 127].

Як зазначає О. Топчієв, для характеристики суспільно-географічних процесів необхідно знати закономірності виникнення і функціонування загальнолюдської цивілізації, а їх представляє суспільно-географічний розвиток (процес) [12]. Таким чином, суспільно-географічний процес охоплює динамічні закономірності розповсюдження на земній поверхні природно-ресурсного середовища, населення з його соціальною сферою і господарством, а також розвиток просторових сполук природи – населення – господарства. Підкреслюючи в наш час особливу роль соціуму, як соціальної складової у взаємодії з навколишнім природним середовищем, доцільно виділити із суспільно-географічного процесу цю специфічну складову, а їх рух і зміни ідентифікувати як соціально-географічний процес. Таким чином, під соціально-географічним процесом розуміється послідовна закономірна зміна ситуацій у розвитку різних соціумів в історичному і географічному контексті [5].

Соціально-економічний розвиток регіону виступає об'єктом дослідження багатьох наук. З позиції суспільної географії ключовими є поняття «територія», «населення», «соціально-географічний процес». Таким чином, під регіональним соціально-економічним розвитком ми розуміємо таке функціонування регіональних, міських та районних соціогеосистем у соціально-географічному просторі, в якому внаслідок цілеспрямованих змін економічної, соціальної, геоекологічної та інших складових суспільно-географічного процесу на основі оптимізації регіонального управління досягається неухильне підвищення рівня та якості життя населення регіону.

Кінцевою метою соціально-економічного розвитку території є підвищення рівня та поліпшення якості населення, розширення можливостей формувати та забезпечувати власне майбутнє. Це, зрозуміло, вимагає збільшення доходів на душу населення, але містить і багато інших аспектів, які стосуються створення реальної рівності для отримання освіти і працевлаштування, забезпечення рівних гендерних можливостей, вищого рівня медичного обслуговування відповідно до світових норм [13].

Одним із найвищих пріоритетів в оцінці ефективності функціонування будь-якої соціогеосистеми є соціальна складова розвитку. Саме соціум, як сукупність людей, в суспільстві займає особливе місце, бо кінцевим «замовником», об'єктом і суб'єктом всіх суспільних перетворень є людина. Отже, директивним критерієм актуальності і результативності суспільно-географічного дослідження повинні бути стан

соціуму, його соціальна безпека, умови, рівень і якість життя населення. Зміна соціально-економічних факторів, поява нових реалій, потребує зміни методики дослідження, зокрема зміни їхнього аналізу. Враховуючи зростаючу роль території, підсилюється роль соціо-економіко-географічних досліджень, завданням яких є вивчення соціально-географічних процесів, стану соціогеосистем різного рівня (явища в територіальному розрізі), що відсутнє в дослідженнях економістів. Завданням такого дослідження являється вивчення просторових особливостей соціально-економічних процесів, явищ соціально-економічного розвитку.

Україна в сучасних умовах перехідного періоду послабила свій економічний потенціал, втратила ринки збуту товарів, що призвело до втрати соціальних гарантій населення, зниження рівня та якості життя тощо. В той же час з початку етапу одержання незалежності з'являються нові реалії для соціально-економічного розвитку України. В нових планах і програмах підвищується роль території, окремих регіонів тощо. Серед головних завдань стратегії соціально-економічного розвитку постає питання створення умов для оптимального розвитку територій, самоорганізації їх, підвищення ролі місцевого самоврядування.

Завдання соціо-економіко-географів в цей складний час полягає у вивченні нових тенденцій соціально-економічного розвитку регіонів. Економічна складова стає лише основою соціального розвитку, на цій основі ґрунтуються дослідження та розробляються програми перспективного розвитку територій. Людина в таких дослідженнях виступає як самодостатня особистість, а не елемент трудового потенціалу. Метою економічного розвитку має бути задоволення потреб населення, підвищення рівня та якості життя тощо. Головною тезою регіонального управління є те, що соціальний розвиток пов'язаний з розвитком економіки, але не визначається лише нею.

Отже, вивчення нових тенденцій соціального розвитку та самоорганізації територіальних груп населення є найважливішим завданням сьогодення. Соціальні процеси тісно пов'язані з економічними, але не визначаються тільки економікою. Не менш значущі чинники – соціокультурні норми і традиції, вельми різні для різних територіальних груп населення, накопичений людський капітал, мобільність і якість населення, соціальний капітал з вираженою регіональною специфікою, вплив сформованої системи розселення тощо. Найбільш плідний підхід в таких дослідженнях – це «прив'язки до території» і критичний просторовий аналіз концепцій, розроблених у суміжних науках для виявлення просторових закономірностей соціального розвитку в перехідний період. Саме пошук таких закономірностей розглядається у працях суспільних географів. Комплексні дослідження територіальних проблем перехідного періоду дозволяють виявити просторові зміни і чинники розвитку, виявити проблеми та перспективи подальшого оптимального розвитку територій.

Всі ці та багато інших питань мають розглядатися у взаємозв'язку з головним суб'єктом соціально-економічного розвитку – населенням, окремою

людиною, відповідний рівень і добробут яких має бути забезпечений в результаті такого розвитку.

Окрема територія як складова держави має свої історико-географічні особливості, позитивні та негативні фактори впливу на соціально-економічний розвиток, які мають бути в основі комплексних досліджень для розробки низки заходів, спрямованих на оптимальний прогресивний розвиток. Це стосується і дослідження регіональних соціогеосистем, виступаючих важливим об'єктом суспільно-географічних досліджень.

Пріоритетним напрямом соціально-економічного розвитку України є регіональна стратегія розвитку, в основу якої покладені сучасні теорії регіоналізму, що функціонують в умовах постіндустріального суспільства.

Разом з тим варто визнати, що питання розробки єдиної наукової парадигми програмно-цілового підходу в регіональному управлінні, методичні основи формування концепції соціально-економічного розвитку, вимагають розробки оптимальної моделі та вдосконалення існуючих методів. Потребують комплексних досліджень питання щодо вдосконалення методів оцінювання ефективності досягнення цілей та інструменти їх реалізації. Особливого значення набувають питання дослідження саме соціальної складової, оскільки історично в полі зору науковців і управлінців були питання розвитку економіки. Отже, підкреслимо, що в умовах розбудови незалежності української держави, орієнтованої на європейські цінності все більшого значення набуває проблема підвищення рівня та якості життя насе-

лення, соціальної захищеності і соціальної безпеки людини, формування екологічно безпечного середовища життєдіяльності. Комплексні суспільно-географічні дослідження соціально-економічного розвитку спрямовані саме на вирішення зазначених проблем через аналіз різних складових суспільно-географічного процесу, соціогеосистем різного ієрархічного рівня.

Висновки. На основі аналізу попередніх досліджень поглиблено теоретико-методичні основи суспільно-географічного дослідження соціально-економічного розвитку регіону. Важливим критерієм успішності соціально-економічного розвитку регіону є зростання добробуту, підвищення рівня і якості життя населення. Це відрізняє суспільно-географічний підхід у дослідженні регіонального розвитку від традиційного економічного підходу, за яким головні цільові пріоритети віддавались зростанню економіки, де людина розглядається лише як трудовий ресурс економічної системи. Соціально-економічний розвиток як багатовимірний процес має розглядатися з урахуванням такої сукупності соціальних та економічних цілей, як зростання виробництва та доходів населення, поліпшення стану здоров'я, якості освіти, формування умов, які сприяють покращенню добробуту громадян тощо. Залишається гострою проблема розробки комплексної моделі соціально-економічного розвитку території (регіону, району, міста тощо) з позиції міждисциплінарного підходу, що дає можливість поєднати економічну та соціальну підсистему соціогеосистем.

Список використаних джерел:

1. Alaev E.B. *Sotsialno-ekonomicheskaja geografiia: Poniatiiino-terminologicheskij slovar* / Alaev E.B. – М.: «Mysl», 1983. – 290 s. [Алаев Э.Б. Социально-экономическая география: Понятийно-терминологический словарь / Алаев Э.Б. – М.: «Мысль», 1983. – 290 с.]
2. Granberg A. *Osnovy regionalnoi ekonomiki [uchebnik dlia vuzov]* / A. Granberg. – М.: GU VShE, 2001. – 495 s. [Гранберг А. Основы региональной экономики [учебник для вузов] / А. Гранберг – М.: ГУ ВШЭ, 2001. – 495 с.]
3. Varnaliy Z.S. *Regiony Ukrainy: problemy ta priorytety sotsialno-ekonomichnoho rozvytku: [monografiia]* / [za red. Z.S. Varnaliya]. – К.: Znannia Ukrainy, 2005. – 498 s. [Варналій З.С. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку: [монографія] / [за ред. З.С. Варналія]. – К.: Знання України, 2005. – 498 с.]
4. Nekrasov N.N. *Regionalnaia ekonomika. Teoriia. Problemy. Metody: 2-e yzd.* / Nekrasov N.N. – М.: Ekonomika, 1978. – 343 s. [Некрасов Н.Н. Региональная экономика. Теория. Проблемы. Методы: 2-е изд. / Некрасов Н.Н. – М.: Экономика, 1978. – 343 с.]
5. Niemets L.M. *Prostorova organizatsiia sotsialno-geografichnykh protsesiv v Ukraini: [monografiia]* / L.M. Niemets, Ya.B. Oliynyk, K.A. Niemets. – К.; Kh.: RVV KhNU im. V.N. Karazina, 2003. – 160 s. [Немец Л.М. Просторова організація соціально-географічних процесів в Україні: [монографія] / Л.М. Немець, Я.Б. Олійник, К.А. Немець – К.; Х.: РВВ ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2003. – 160 с.]
6. Niemets L.N. *Ustoichivoe razvitie: sotsialno-geograficheskie aspekty (na primere Ukrainy): [monografiia]* / L.N. Niemets. – Kh.: Fakt, 2003. – 383 s. [Немец Л.Н. Устойчивое развитие: социально-географические аспекты (на примере Украины): [монографія] / Л.Н. Немець. – Х.: Факт, 2003. – 383 с.]
7. Niemets K.A. *Prostorovyi analiz u suspilnyi geografii: novi pidkhody, metody, modeli: [monografiia]* / K.A. Niemets, L.M. Niemets. – Kharkiv: KhNU, 2013. – 225 s. [Немец К.А. Просторовий аналіз у суспільній географії: нові підходи, методи, моделі: [монографія] / К.А. Немець, Л.М. Немець. – Харків: ХНУ, 2013. – 225 с.]
8. Pidgrushnyi G.P. *Promyslovist i regionalnyi rozvytok Ukrainy: [monografiia]* / G.P. Pidgrushnyi. – К.: Instytut geografii NAN Ukrainy, 2009. – 300 s. [Підгрушній Г.П. Промисловість і регіональний розвиток України: [монографія] / Г.П. Підгрушній. – К.: Інститут географії НАН України, 2009. – 300 с.]
9. Pavlov V.I. *Polityka regionalnoho rozvytku v umovakh rynkovoi transformatsii (teoretyko-metodologichni aspekty ta mekhanizmy realizatsii)* / Pavlov V.I. – Lutsk: Nadstyria, 2000. – 580 s. [Павлов В.І. Політика регіонального

- розвитку в умовах ринкової трансформації (теоретико-методологічні аспекти та механізми реалізації) / Павлов В.І. – Луцьк: Надстир'я, 2000. – 580 с.].
10. Popovkin V.A. *Regionalno-tsilisnyi pidkhid v ekonomitsi* / Popovkin V.A. – K.: Naukova dumka, 1993. – 219 s. [Поповкін В.А. Регіонально-цілісний підхід в економіці / Поповкін В.А. – К.: Наукова думка, 1993. – 219 с.].
 11. Telebieniava Ye.Yu. *Suspilno-geografichne doslidzhennia sotsialno-ekonomichnoho rozvytku regionu (na prykladi Kharkivskoi oblasti): avtoref. dys. na здobuttia nauk. stupenia kand. geogr. nauk.: spets. 11.00.02 «Ekonomichna ta sotsialna geografiia»* / Ye.Yu. Telebieniava. – Kharkiv, 2015. – 20 s. [Телебенєва Є.Ю. Суспільно-географічне дослідження соціально-економічного розвитку регіону (на прикладі Харківської області): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. геогр. наук.: спец. 11.00.02 «Економічна та соціальна географія» / Є.Ю. Телебенєва – Харків, 2015. – 20 с.].
 12. Topchiev O.G. *Suspilno-geografichni doslidzhennia: metodologiya, metody, metodyky: [navch. posib.]* / O.G. Topchiev. – Odesa: Astroprunt, 2005. – 632 s. [Топчієв О.Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики: [навч. посіб.] / О.Г. Топчієв. – Одеса: Астропринт, 2005. – 632 с.].
 13. Sokhetska A.V. *Instytutsiini faktory ekonomichnoho zrostannia v umovakh perekhodu Ukrainy do rynku: avtoref. dys. na здobuttia nauk. stupenia kand. ekon. nauk: spets. 08.01.01 «Ekonomichna teoriia»* / A.V. Sokhetska. – L., 2006. – 20 s. [Сохецька А.В. Інституційні фактори економічного зростання в умовах переходу України до ринку: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.01.01 «Економічна теорія» / А.В. Сохецька. – Л., 2006. – 20 с.].
 14. Shablii O.I. *Sotsialno-ekonomichna geografiia Ukrainy: Navch. posibnyk / Za red. prof. O.I. Shabliya.* – Lviv: Svit, 1994. – 608 s. [Шаблій О.І. Соціально-економічна географія України: Навч. посібник / За ред. проф. О.І. Шаблія. – Львів: Світ, 1994. – 608 с.].

Summary

Ievgeniia Telebieniava, Iryna Barylo. SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT AS OBJECT OF HUMAN GEOGRAPHICAL RESEARCH.

Based on analysis of previous studies of theoretical and methodological social and geographical research foundations was advanced. An important criterion for the success of socio-economic development is the growth of welfare and improve quality of life. This distinguishes the socio-geographical approach in the study of regional development from the traditional economic approach, for which the main target priorities giving in economic growth, where person is considered only as a labor resource of economic system. Social and economic development as a multidimensional process should be considered based on such a set of social and economic goals, including the growth of production and income, improve health, quality of education, creating conditions that contribute to improving the welfare of citizens and others. There remains an acute problem of developing a comprehensive model of socio-economic development of the territory from the position of an interdisciplinary approach that makes it possible to combine economic and social systems of socio-geographical system.

Socio-economic development of the region stands the object of study of many sciences. From the standpoint of Human geography is the key concept of «territory», «population», «socio-geographic process». To sum up, the regional socio-economic development is functioning of regional, city and district socio-geographical system in the socio-geographical space where as a result of deliberate changes in economic, social, geo-ecological and other components of socio-geographic-based process optimization of regional administration reached steady increase of life standard and quality.

Key words: region, social development, economic development, regional economic and social development, standard and quality of life, socio-geographical process, socio-geographical system, regional administration.